

Työeläkevakuuttajien hallintoa koskeva lainsäädäntö ja hyvä hallintotapa

Työeläkevakuuttajien hallinnon peruskoulutus, webinaari 3
11.5.2021

Outi Aalto

lakiasiainpäällikkö

Työeläkevakuuttajat Tela

Twitter: @OutiKt

Sisältö

1. Tavoitteet
2. Keskeinen lainsäädäntö ja alemman asteiset säännökset
3. Työeläkeyhtiön ja Kevan hallinnon toimielimet
4. Hallinnon jäsenen velvollisuudet ja vastuut
5. Esimerkki elävästä elämästä ja sen vaikutus sääntelyyn
6. Hyvä hallinto, sisäinen valvonta ja riskienhallinta
7. Ajankohtaisia säännösmuutoksia
8. Lopuksi: Tiedät mitä tietoja tarvitset ja sovellat omassa työssä

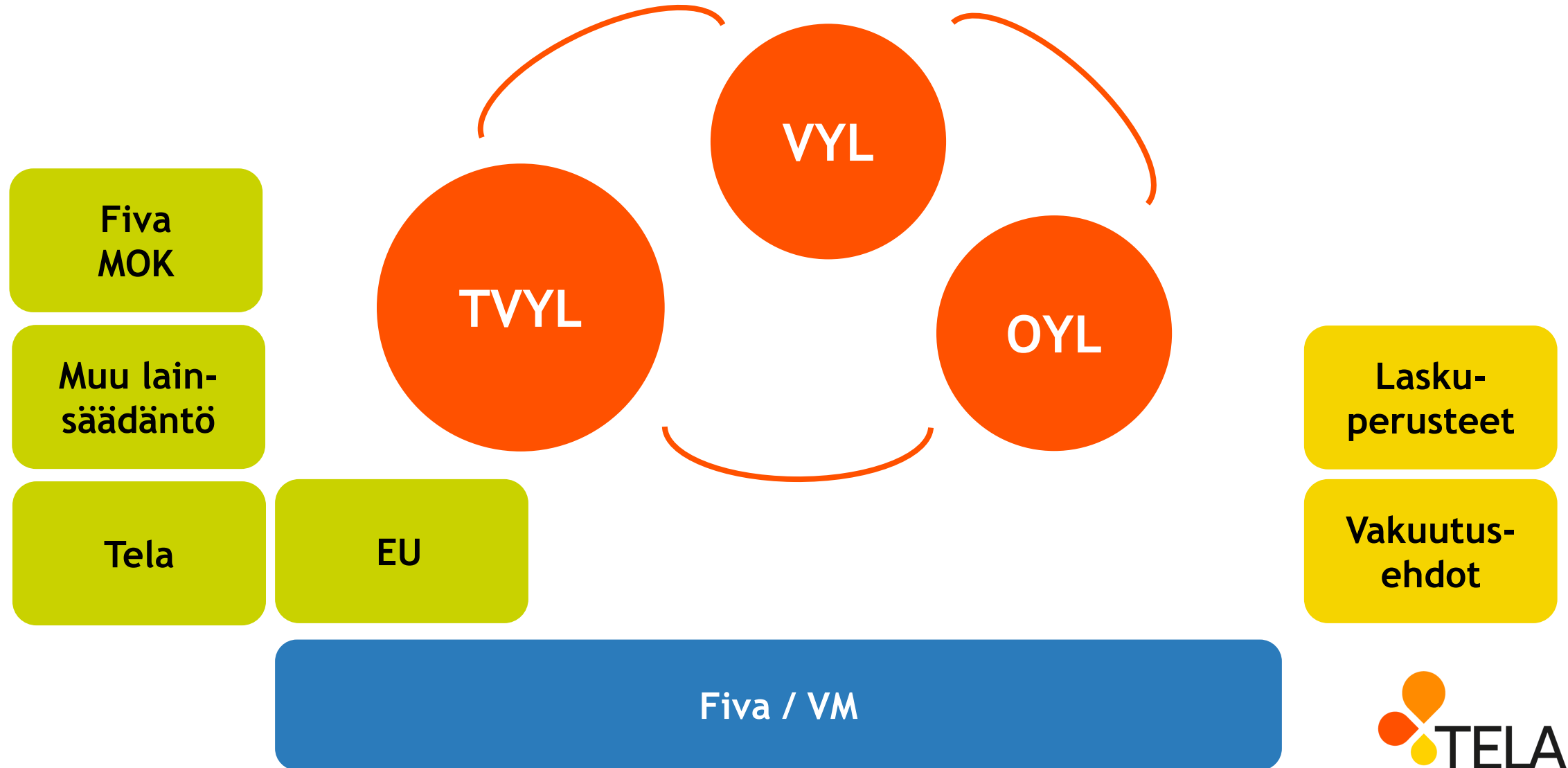
1. Tavoitteet

1. Tiedät mitä lakeja toimintaan sovelletaan
2. Tunnistat tilanteita, joissa lainsäädäntö pitää huomioida
3. Osaat kertoa, mitkä ovat hallinnon eri toimielimet ja niiden vastuut

2. Lainsäädäntökehikko

10.5.2021

Säätelykokonaisuus ja valvonta

Keskeistä lainsäädäntöä

- Laki työeläkevakuutusyhtiöistä (354/1997), TVYL
- Vakuutusyhtiölaki (521/2008), VYL
- Osakeyhtiölaki (624/2006), OYL
- Laki Kevasta (66/2016)
- Muita lakeja, esim.
 - Kirjanpitolaki (1336/1997)
 - Tilintarkastuslaki (1141/2015)
 - Tietosuojalaki (1050/2018)
- EU-säätely
 - Tietosuoja-asetus
 - Arvopaperisäätely (MAR)
 - Kilpailusäännöt
 - Kirjanpito- ja tilinpäätösstandardit
 - Kestävä rahoitus

Hallintoon vaikuttavaa muuta sääntelyä

- Fivan määräykset ja ohjeet
 - Hallintoa koskeva määräys- ja ohjekokoelma, nykyinen MOK voimaan 1.4.2017 (2/2017)
 - Markkinaosapuolten, työeläkevakuutusyhtiöiden ja rahastoyhtiöiden julkinen sisäpiirirekisteri (13/2013, 1.6.2015 voimaan työeläkevakuutusyhtiöiden osalta)
- Uusi Hallinnointikoodi 2020, Arvopaperimarkkinayhdistys ry
- Pörssin sisäpiiriohje pörssiyhtiöille
 - Noudatetaan soveltuvin osin työeläkeyhtiöissä (vapaaehtoinen)
- Yhtiön oma riskienhallinta
- Telan itsesääntely

Työeläkevakuutusyhtiön toiminnan tarkoitus (TVYL 2 §)

- Työeläkevakuutusyhtiön tehtävänä on harjoittaa *sosiaaliturvaan kuuluvaa lakisääteistä eläkevakuutusliikettä* hoitamalla TyEL:n ja YEL:n mukaisen eläketurvan toimeenpanoa ja yhtiölle tätä varten kertyviä varoja vakuutusten käsittämät edut turvaavalla tavalla

”Työeläkevakuutusyhtiön hallintopäätösten taustalla ja lähtökohtana, koskivatpa ne mitä työeläkevakuutusyhtiön liiketoiminnan haaraa tahansa, on *aina lakisääteisen sosiaalivakuutuksen toteuttaminen.*” (HE 96/2014 vp)

Ennakkokysymys:

Mikä on työeläkeyhtiöiden toiminnan tarkoitus?

1. Kilpailla mahdollisimman tehokkaasti ja saada eläkevaroille parhaat mahdolliset tuotot
2. Tarjota työkyvyttömyysriskin hallintaan erilaisia palveluja
3. Toteuttaa lakisääteistä sosiaalivakuutusta

Vakiintunut EU-oikeudellinen asema

- Suomen liittymissopimus ETA:an ja Euroopan Unioniin
 - Neuvoteltiin lakisääteisen eläkevakuutuksen erityisasema
 - Solvenssi II-direktiiviä ei sovelleta työeläkevakuutusyhtiöihin
- Perustelu: Työeläkevakuuttaminen on sosiaaliturvaa ja julkisen hallintotehtävän hoitoa
- Liittymäehtojen mukaan
 - toimintaa harjoitettava oikeudellisesti erillisissä yksiköissä
 - oltava muista toimijoista erilliset kirjanpito- ja hallintojärjestelmät
 - työeläkeyhtiöt eivät voi harjoittaa muuta vakuutusta kuin lakisääteistä eläkevakuutusta
- Ilman erivapautta ei onnistuisi eläkelaitosten konkurssiyhteisvastuu tai eläkkeiden hoitaminen nykymuotoisella jakojärjestelmällä

Toimialarajaus suhteessa liitännäistoimintaan

- Liitännäistoiminta on kielletty työeläkevakuutusyhtiöiltä
- Kiellettyä on myös välillinen liiketoiminta
 - Työeläkeyhtiö ei saa omistamiensa osakkeiden tai muiden omistustensa kautta harjoittaa muun toimialan toimintaa
- Laissa (TVYL 5 §) otetaan erikseen kantaa työeläkevakuutusyhtiön mahdollisuuteen hankkia omistus työeläkevakuutustoimintaan liittyvässä yhteisössä
 - Omistus vieraalla toimialalla rajoitettu 50 prosenttiin
 - Omistus luotto- ja muista rahoituslaitoksista rajoitettu 10 prosenttiin
 - Poikkeus: sallittua, jos katsotaan työeläkevakuutustoimintaan liittyväksi tai on asunto- tai kiinteistöyhteisö

Hyvä hallinnointitapa

Corporate Governance-säännöstö

Uusi hallinnointikoodi 1/2

- Uusi hallinnointikoodi tuli voimaan 1.1.2020, korvasi aiemman Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin
- Pörssiyhtiöille laadittu kokoelma hyvää hallinnointia koskevista suosituksista
- Koodi täydentää lakisääteisiä menettelytapoja
- Noudata tai selitä-periaate (comply or explain -periaate) -> poikkeaminen perustellusta syystä (ei raportointijaksossa)
- Tavoitteena:
 - 1) Yhtenäistää pörssiyhtiöiden ja käytäntöjä ja tiedottamistapoja
 - 2) Edistää avoimuutta, läpinäkyvyyttä, vertailukelpoisuutta ja hyvää hallinnointitapaa
 - 3) Tukea suomalaisten pörssiyhtiöiden arvonmuodostusta ja kiinnostavuutta sijoituskohteena

Uusi hallinnointikoodi 2/2

- Työeläkeyhtiöt noudattavat soveltuvin osin ja vapaaehtoisesti
- Yhtiöt kertovat koodin noudattamisesta verkkosivuillaan
- Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä (corporate governance statement)
 - Annetaan toimintakertomuksesta erillisenä
 - Poikkeamat hallinnointikoodin suosituksista esitetään selvityksessä
- Lisätietoja Arvopaperimarkkinayhdistyksen sivuilta www.cgfinland.fi

3. Työeläkeyhtiön hallinnon toimielimet

Roolit ja tehtävät

Työeläkevakuutusyhtiön hallinto

YHTIÖKOKOUS

HALLINTONEUVOSTO

Vaalivaliokunta

HALLITUS

Valiokunnat: (nimitys-, palkkio- ja tarkastusasiat)

Toimitus-
johtaja

Hallintoneuvoston tehtävät ja kokoonpano

Hallintoneuvosto

- Yhtiökokous valitsee
- Pakollinen
- Jäsenten kelpoisuusvaatimukset
- Tehtävät määritelty laissa, ei operatiivisia tehtäviä
 - Tekee ehdotuksen hallituksen nimittämisestä ja hall. jäsenten palkkioista
 - Valitsee vaalivaliokunnan
- Valvoo hallituksen ja toimitusjohtajan vastuulla olevaa yhtiön hallintoa
- Palkansaajien ja työnantajien edustus:
 - Palkansaajat väh. 1/3
 - Työnantajat väh. 1/6 hallintoneuvoston jäsenmäärästä

Hallituksen kokoonpano ja tehtävät

- Hallintoneuvosto valitsee
- Jäsenten kelpoisuus ja hyvämaineisuus (Fit & Proper)-vaatimukset
- Voitava tehokkaasti ja riippumattomasti valvoa toimitusjohtajaa (=hyvä hallinto)
- Palkansaajien ja työnantajien edustus vuoden 2020 alusta
 - Palkansaajat väh. 1/3
 - Työnantajat väh. 1/6 hallituksen jäsenmäärästä

Tehtävät:

- **Huolehtii yhtiön hallinnosta**
 - Aktiivisesti ja oma-aloitteisesti ohjattava toimivan johdon toimintaa
- **Vastaa toiminnan, kirjanpidon ja varainhoidon asianmukaisesta järjestämisestä**
- Päättää sijoitussuunnitelmasta ja sijoitusvaltuuksista sekä nimittää toimitusjohtajan
- Valvoo toimitusjohtajan toimintaa
- Valitsee valiokunnat

Hallituksen jäsenen kelpoisuusvaatimukset

- **Henkilökohtaiset**
 - Oltava hyvämaineinen
 - Oltava hyvä työeläkevakuutustoiminnan asiantuntemus
 - täyttyy kun vastaavaa kokemusta toisen tyel-yhtiön hallituksesta, muuta rinnastettavaa kokemusta työeläkelaitoksesta tai suoritettu kattava perehdytyskoulutus (Fiva-MOK suositus: yhtiön tai Telan järjestämä)
- **Kollegiaaliset**
 - Hyvä sijoitustoiminnan asiantuntemus
 - Vähintään 1/3 hallituksen jäsenistä
 - Hallituksen valiokuntia valittaessa tulee varmistua siitä, että jäsenillä valiokunnan toimialaan nähden riittävä ammattitaito ja pätevyys

Työeläkeyhtiön johdon kelpoisuuden ja hyvämaineisuuden yhteisarviointi (Fit & Proper) MOK

- Hallintoneuvoston/hallituksen jäsen, varajäsen, tj. tai tj:n sijainen
- Työeläkeyhtiö vastaa, että edellytykset täyttyvät sekä valittaessa että tehtävässä toimiessa
- Ilmoitus viimeistään 2 vkoa ennen tehtävässä aloittamista
- Hyvämaineisuus:
 - Ei ole tuomittu viimeisen 5 vuoden aikana vankeusrangaistukseen
 - Ei ole tuomittu viimeisen 3 vuoden aikana sakkorangaistukseen, joka osoittaisi ilmeisen sopimattomuuden tehtävään
 - Ei muutoin ole aikaisemmalla toiminnalla osoittanut olevansa ilmeisen sopimaton tehtävään
- Fiva voi myös omasta aloitteestaan arvioida Fit & Proper sopivuutta tehtävässä. Arviointia varten toimitettava tiedot & perusteet Fivalle.

Työeläkevakuutusyhtiön johto

Hallintoneuvosto

Hallitus

- Tehtävänä huolehtia yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. (OYL 6:2)
- Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon asianmukaisesta järjestämisestä.
- Edustaa yhtiötä.

Toimitusjohtaja

- Yhtiön juoksevan hallinnon hoitaminen hallituksen ohjeiden mukaisesti.
- Vastaa kirjanpidon ja varainhoidon luotettavasta järjestämisestä.
- Voi edustaa yhtiötä tj:n tehtäviin kuuluvassa asiassa.

Valiokunnat TVYL 10 §

Nimitys-, palkkio- ja tarkastusasiat

Työeläkevakuutusyhtiön toimitusjohtaja

- Yhtiöllä on oltava toimitusjohtaja, jonka hallitus nimittää
 - Varatoimitusjohtajaan sovelletaan samoja säännöksiä kuin toimitusjohtajaan
- Kelpoisuusvaatimus
 - Hyvä työeläkevakuutustoiminnan, sijoitustoiminnan ja liikkeenjohdon tuntemus
 - Fiva-MOK: riittävän pitkä työkokemus vastaavissa tehtävissä tai riittävän pitkä muu työkokemus sekä kattava koulutus
- Yhtiön vastuullinen vakuutusmatemaatikko ei saa olla työeläkevakuutusyhtiön toimitusjohtajana
- Toimitusjohtaja ei saa olla yhtiönsä hallintoneuvoston tai hallituksen jäsen
- Lisäksi sovelletaan esteellisyysäännöksiä ja OYL:n säännöksiä toimitusjohtajasta

Johdon erityiset kelpoisuusvaatimukset

- Hallituksen/hallintoneuvoston jäsen/toimitusjohtaja ei voi olla:
 - Oikeushenkilö tai alaikäinen
 - Henkilö, jolle on määrätty edunvalvoja tai toimikelpoisuutta on rajoitettu tai on konkurssissa tai liiketoimintakiellossa
- Vähintään puolella hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenistä ja toimitusjohtajalla on oltava asuinpaikka Euroopan talousalueella (poikk. Fivan lupa)
- **Sidonnaisuudet:** Hallituksen/hallintoneuvoston pj. sekä 2/3 muista jäsenistä on oltava henkilöitä, jotka eivät ole saman tai toisen finanssialan yrityksen (vakuutusyhtiö, luotto- ja rahoituslaitos tai näiden omistusyhteisö, rahastoyhtiö...) palveluksessa, toimitusjohtajana tai hallinnon jäsenenä
- Hallituksen/hallintoneuvoston jäsen tai toimitusjohtaja ei saa olla toisen työeläkevakuutusyhtiön hallituksen/hallintoneuvoston jäsen
- Toimitusjohtaja ei saa olla em. yrityksen palveluksessa, toimitusjohtajana tai tilintarkastajana

Sidonnaisuussäännöksen tarkoitus

Sidonnaisuussäännöksen tarkoituksena on:

- Turvata työeläkevakuutusyhtiön toiminnan tarkoituksen toteutuminen (TyEL:n ja YEL:n toimeenpano ja tätä varten kertyvien varojen hoito
- Turvata työeläkevakuutusyhtiön itsenäisyys ja riippumattomuus, erityisesti asianmukaisten sijoituspäätösten turvaamisen kannalta
- Estää työeläkevakuutusyhtiön luottamustehtävissä olevien henkilöiden mahdollisten roolisekaannusten syntyminen, jotta työeläkevakuutusyhtiön itsenäisyys voidaan turvata

Fivan lainsäädäntöaloite STM:lle

- Hallituksen ja johdon pätevyys- ja kokemusvaatimusten lisääminen lakiin kuten henki- ja vahinkovakuutusyhtiöissä
- Nykyinen sääntely on yhtiöiden toiminnan merkitys huomioon ottaen osittain *puutteellista ja epäsuhtaista*
- Nykyisin toimivalle johdolle ja keskeisistä toiminnoista vastaaville henkilöille ei ole pätevyysvaatimuksia
- *Eröt muihin vakuutustoimijoihin eivät ole perusteltuja* ottaen huomioon työeläketoiminnan yhteiskunnallinen merkitys ja työeläkevarojen vastuullinen käyttö

Fiva ehdottanut lisäyksiä hallituksen ja johdon pätevyys- ja kokemusvaatimukseen

- **Hallituksen jäsenellä** olisi oltava nykyisin vaadittavan hyvän työeläkevakuutustoiminnan asiantuntemuksen lisäksi muu tehtävän hoitamisen vaatima ammatillinen pätevyys ja kokemus.
- Hallituksen olisi määriteltävä yhtiön keskeiset toiminnot. **Keskeisistä toiminnoista vastaavilla** henkilöillä olisi oltava tehtävän vaatima ammatillinen pätevyys ja kokemus.
- Hallituksen olisi varmistettava, että **hallituksen jäsenillä yhdessä, kullakin hallituksen yksittäisellä jäsenellä, toimitusjohtajalla ja kullakin keskeisestä toiminnosta vastaavalla** henkilöllä on yhtiön toiminnan asiaankuuluvilla osa-alueilla ammatillinen pätevyys
- Työeläkeyhtiöllä olisi oltava riittävät menettelyt ja hallituksen hyväksymät kirjalliset toimintaperiaatteet pätevyyden ja kokemuksen varmistamiseksi. Toimintaperiaatteet olisi pidettävä ajantasaisina ja niitä olisi arvioitava säännöllisesti.

Kevan hallinto

Keva

- Keva on itsenäinen julkisoikeudellinen yhteisö
- Kevan tehtävästä ja asemasta säädetään Kevasta annetussa laissa (66/2016)
 - Julkisten alojen eläkelain mukaisen kunta-alan, valtion, kirkon, ja Kevan henkilöstön toimeenpano, kuntien ja maakuntien eläketurvan rahoituksen hoitaminen sekä valtion ja kirkon eläkemaksujen periminen
 - Kevan tehtäväksi on säädetty työkyvyttömyysriskin vähentämiseen liittyvä toiminta muiden laissa säädettyjen tehtävien lisäksi
- Julkisoikeudellisesta asemasta johtuen toimintaan sovelletaan mm. **julkisuuslakia**, **hankintalakia**, **hallintolakia** ja **kielilakia**
- Työnantajat ovat Kevan jäsenyhteisöjä
 - Kunnat, kuntayhtymät, Keva ja Kuntien takauskeskus ovat Kevan jäsenyhteisöjä lain nojalla
 - Myös tietyt kuntaomisteiset yhteisöt voivat liittyä

Kevan hallinto

Valtuutetut (kausi 4 v)

> VM määrää

- yhteensä 30 valtuutettua, joista:
 - 6 kunnallisen alan pääsopijajärjestöjen
 - 4 kunnallisen työmarkkinalaitoksen
 - muut Kuntaliiton esityksestä

Hallitus (kausi 2 v)

> valtuutetut valitsevat

- 11 jäsentä, joista:
 - 3 kunta-alan pääsopijajärjestöjen,
 - 2 kunnallisen työmarkkinalaitoksen ja
 - 6 kuntien keskusjärjestön ehdottamista henkilöistä

Toimitusjohtaja

> hallitus valitsee

- Johtaa Kevan toimintaa hallituksen alaisena

- Laki Kevasta:

- 8 § Yleiset hallintovaatimukset
- 8 a § Valtuutetut
- 9 § Hallitus
- 9 c § Hallituksen tarkastus- ja riskienhallintavaliokunta
- 14 § Toimitusjohtaja

- Täydentäviä määräyksiä hallituksen hyväksymässä hallintosäännössä

- Työelämän kehittämisryhmä

- Hallitus nimittää

Valtuutettujen lakisääteiset tehtävät

- 1) Valvoo Kevan hallintoa ja toimintaa
- 2) Valitsee hallituksen jäsenet, varajäsenet ja tilintarkastajan
- 3) Päättää luottamushenkilöiden palkkioista ja korvauksista
- 4) Päättää jäsenyhteisöjen eläkemaksuista
- 5) Vahvistaa tilinpäätöksen, myöntää vastuuvapauden hallitukselle ja muille tilivelvollisille
- 6) Hyväksyy budjetin seuraavaksi vuodeksi ja toiminta- ja taloussuunnitelman kolmeksi tai useammaksi vuodeksi

Hallituksen lakisääteisiä tehtäviä

- 1) Hyväksyy Kevan toimintaa ohjaavan strategian
- 2) Päättää Kevan lisäeläkesäännöstä
- 3) Laatii vuosittain Kevan toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen
- 4) Hyväksyy Kevan hallinto- ja johtamisjärjestelmän sekä huolehtii muusta Kevan toiminnan järjestämisestä ja ohjauksesta
- 5) Hyväksyy eläkevarojen sijoittamista koskevan suunnitelman
- 6) Huolehtii Kevan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä
- 7) Ottaa palvelukseen toimitusjohtajan ja irtisanoo tai siirtää hänet muihin tehtäviin, jos hän on menettänyt hallituksen luottamuksen
- 8) Vahvistaa omistajaohjauksen periaatteet

4. Hallinnon jäsenen velvollisuudet ja vastuut

Työeläkeyhtiön johdon / hallituksen jäsenen velvollisuuksia

- Työeläkeyhtiön johtamistapa (TVYL 9 a §)
 - Työeläkevakuutusyhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan on johdettava yhtiötä ammattitaitoisesti, terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden sekä luotettavaa hallintoa koskevien periaatteiden mukaisesti
- Huolellisuusvelvoite (VYL 1:23)
 - Vakuutusyhtiön johdon on huolellisesti toimien edistettävä vakuutusyhtiön etua
- Yhdenvertaisuusperiaate (VYL 1:22)
 - Yhtiökokous, hallitus, toimitusjohtaja tai hallintoneuvosto ei saa tehdä päätöstä tai ryhtyä muuhun toimenpiteeseen, joka on omiaan tuottamaan osakkaalle tai muulle epäoikeutettua etua vakuutusyhtiön tai toisen osakkaan kustannuksella

Salassapitovelvollisuus (VYL 30:1)

- Työeläkeyhtiön palveluksessa oleva tai hallituksen/hallintoneuvoston jäsen ei saa ilmaista sellaista tietoa sivulliselle, jonka hän on saanut toimielimen jäsenenä
- Salassa pidettävät tiedot: vakuutusyhtiön, sen asiakkaan tai jonkun muun taloudellista asemaa tai terveydentilaa tai muita henkilökohtaisia oloja koskeva seikka taikka liike- tai ammattisalaisuus
- Salassapitovelvollisuuden rikkominen on rangaistava teko
 - VYL:n mukaan tuomitaan RL:n mukaisesti joko:
 - salassapitorikos (RL 38:1) tai
 - salassapitorikkomus (RL 38:2) tai
 - virkasalaisuuden rikkominen (RL 40:5)

Hallintoneuvoston jäsenen vastuu

- Hallintoneuvoston jäsenen vastuuta koskevat samat säännökset kuin hallituksen jäsenen vastuuta
- Käytännössä vastuu tulee arvioitavaksi harvoin, koska:
 - Hallintoneuvoston tehtävät rajattu
 - HN ei tee liiketoimintapäätöksiä tai hallintoon liittyviä päätöksiä
- Vastuu voi aiheutua hallituksen tai toimitusjohtajan valvonnan laiminlyönnistä
 - Tai siitä että jäsenet eivät riittävästi paneudu kysymyksiin, jotka edellyttävät hallintoneuvoston päätöstä
- Myös vaitiolovelvollisuuden rikkomisesta voi seurata vastuu

Hallintoneuvoston tiedonsaanti

- Hallintoneuvoston valvonta **jälkikäteistä valvontaa**
- Laaja tiedonsaantioikeus perustuen osakeyhtiölakiin (OYL 6:22 §)
 - Kytkeyty tehtävien hoitamisen kannalta tarpeellisiin tietoihin
- Hallituksen, hallituksen jäsenen ja toimitusjohtajan annettava tietoa
 - Esim. hallituksen pj kootusti ja hallitus päättää kokouksessa
 - Hyviin tapoihin ei kuulu esim. soittelu hallituksen jäsenille
- Tiedonsaanti kokouksessa tai myös yksittäisen jäsenen pyynnöstä
 - Ei rajattu ainoastaan kokouksiin
 - Käytännössä HN puheenjohtajan välityksellä
- Hallintoneuvoston on väh. kerran vuodessa kuultava kokouksessaan tilintarkastajaa yhtiön taloudellisesta asemasta ja sisäisestä valvonnasta sekä muista tilintarkastuksessa esiin tulleista seikoista

Vahingonkorvausvelvollisuus (VYL)

- Hallituksen/hallintoneuvoston jäsenen ja toimitusjohtajan on korvattava vahinko, jonka hän on tehtävässään huolellisuusvelvoitteen vastaisesti tahallaan tai huolimattomuudesta aiheuttanut **yhtiölle**
- Hallituksen/hallintoneuvoston jäsenen ja toimitusjohtajan on korvattava myös vahinko, jonka hän on tehtävässään muuten tätä lakia tai sen nojalla sovellettavia osakeyhtiölain säännöksiä tai yhtiöjärjestyksen määräyksiä rikkomalla tahallaan tai huolimattomuudesta aiheuttanut **yhtiölle, osakkaalle tai muulle henkilölle**
- Käännetty todistustaakka, jos vahinkoa aiheutettu rikkomalla vakuutusyhtiölakia (muuten kuin pelkästään periaatteita) tai yhtiöjärjestyksen määräystä

Vahingonkorvausvelvollisuus (TVYL)

- Mitä vakuutusyhtiölain 28 luvussa säädetään vakuutusyhtiöön sovellettavasta vahingonkorvausvelvollisuudesta, koskee myös vahinkoa, joka on aiheutettu rikkomalla TVYL:iä tai lakisääteistä eläkevakuutusta koskevia perusteita
- Lisäksi selvennetään niitä säännöksiä jotka vastaavat VYL 1 luvun periaatteita ja joiden osalta ei sovelleta tuottamusolettamaa
- Hallituksen jäsenen, hallintoneuvoston jäsenen ja toimitusjohtajan ei tarvitse osoittaa menetelleensä huolellisesti, jos vahinko on aiheutettu rikkomalla:
 - 2 § (työeläkevakuutusyhtiön toiminnan tarkoitus)
 - 3 § (työeläkevakuutusyhtiön toiminta)
 - 6.1 § (toimilupa)
 - 19 § (vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuden järjestäminen)
 - 22.1 § (voitonjako osakkaille)

Tauko n. 15 min

5. Käytännön esimerkki...

... ja sen vaikutus sääntelyyn

Tosielämää ja välillä se vaikuttaa suoraan sääntelyn kehitykseen

- Työeläkeyhtiön toimitusjohtaja toimii asiakasyrityksen hallituksen puheenjohtajana
- Asiakasyrityksen toimitusjohtaja on työeläkeyhtiön hallituksen jäsen
- Asiakasyrityksen toimitusjohtaja myy asunnon työeläkeyhtiölle
- Asunto vuokrataan asiakasyritykselle toimitusjohtajan työsuhdeasunnoksi

Miltä liiketoimi vaikuttaa?

1. Läpinäkyvyyden
2. Luottamuksen kannalta

Hallituksen jäsenen esteellisyys (TVYL 10 a §)

Hallituksen jäsenen esteellisyys (koskee myös toimitusjohtajaa)

- Hallituksen jäsen ei saa osallistua hänen ja työeläkevakuutusyhtiön välistä sopimusta koskevan asian käsittelyyn
- Hän ei myöskään saa osallistua työeläkevakuutusyhtiön ja kolmannen välistä sopimusta koskevan asian käsittelyyn, *jos hän on palvelussuhteessa kolmanteen, kolmantena olevan yhteisön tai säätiön toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa, hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä* taikka jos hänelle on odotettavissa sopimuksesta olennaista etua, joka saattaa olla ristiriidassa työeläkevakuutusyhtiön edun kanssa
- Koskee myös muuta oikeustointia kuin sopimusta sekä oikeudenkäyntiä ja muuta vastaavaa menettelyä, jossa yhtiö käyttää puhevaltaa

Korostetaan hallituksen jäsenen riippumatonta asemaa

Luottamustehtäviä koskeva luettelo (TVYL 10 c §)

- Työeläkevakuutusyhtiöllä velvollisuus pitää luettelo
 - hallituksen jäsenten
 - toimitusjohtajan
 - sekä muun johdon
 - sijoitustoimintaan osallistuvan henkilökunnan
- jäsenyyksistä taloudellisesti tai yhteiskunnallisesti merkittävien muiden yhteisöjen tai säätiöiden hallintoelimisissä
- Julkistamisella tarkoitus lisätä avoimuutta ja palvella mahdollisten esteellisyystilanteiden hallintaa

Eturistiriitatilanteita koskevat toimintaperiaatteet (TVYL 10 d §)

- Työeläkevakuutusyhtiöllä on oltava hallituksen hyväksymät kirjalliset toimintaperiaatteet eturistiriitojen tunnistamisessa ja ehkäisemisessä noudatettavista menettelytavoista
 - Dokumentoitava ja suunniteltava toimenpiteet, jotka toteutettava mahdollisesti esiintyvien eturistiriitatilanteiden tunnistamiseksi
- Etsittävä mahdolliset toimintaan liittyvät keskeiset eturistiriitatilanteet
 - Tavoitteena tukea erityisesti yhtiön sijoitustoiminnan päätöksenteon riippumattomuutta
- Arvioitava suhtautuminen esim. yhtiön johdon erilaisiin kaupankäynteihin

Liiketoimet johdon ja sen lähipiiriin kuuluvien kanssa (TVYL 10 e §)

Hallituksen on päätettävä yhtiötä koskevasta merkittävästä liiketoimesta silloin, kun liiketoimen toisena osapuolena on:

- 1) Työeläkeyhtiön hallintoelimet
 - Hallintoneuvoston jäsen
 - Hallituksen jäsen
 - Toimitusjohtaja
 - Tilintarkastaja, varatilintarkastaja tai muu tilintarkastusyhteisön toimihenkilö, jolla on päävastuu tilintarkastuksesta
- 2) Muu ylimpään johtoon kuuluva henkilö, jolla oikeus tehdä tulevaa kehitystä ja toiminnan järjestämistä koskevia päätöksiä
- 3) Johdon lähipiiri
 - 1-2 kohdissa tarkoitetun henkilön aviopuoliso, rekisteröidyn parisuhteen osapuoli, vähintään 1 v. samassa taloudessa asunut avopuoliso tai edunvalvonnassa oleva vajaavaltainen

Liiketoimet johdon ja sen lähipiiriin kuuluvien kanssa (TVYL 10 e §)

- Työeläkevakuutusyhtiön pidettävä ajantasaista julkista luetteloa merkittävistä liiketoimista, niiden osapuolista ja keskeisistä ehdoista
- Luettelon ylläpito järjestettävä luotettavalla tavalla
- Luetteloon merkityt tiedot säilytettävä viisi vuotta tiedon merkitsemisestä
- Henkilötunnus ja osoite tai lähipiiriläisten nimet eivät ole julkisia
- Sovelletaan myös muun tahon kanssa tehtyihin liiketoimiin, jos järjestelyn ilmeisenä tarkoituksena on ollut kiertää lähipiirisäännöksiä

6. Hyvä hallinto, riskienhallinta, sisäinen valvonta ja sisäinen tarkastus

Yleiset hallintovaatimukset (TVYL 12 b §)

- Työeläkevakuutusyhtiöllä on oltava yhtiön *toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä ja toimiva hallintojärjestelmä*, jossa vastualueet on määritelty
 - tekee mahdolliseksi terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden noudattamisen toiminnassa
- Osana hallintojärjestelmää on varmistettava toiminnan jatkuvuus ja toimintavarmuus -> hallituksen hyväksymä *jatkuvuussuunnitelma*
- Työeläkevakuutusyhtiöllä oltava hallituksen hyväksymät *kirjalliset toimintaperiaatteet* ainakin seuraavista osa-alueista:
 - sisäisestä valvonnasta
 - riskienhallintajärjestelmästä
 - sisäisen tarkastuksen järjestämisestä
 - palkitsemisesta
 - toimintojen ulkoistamisen järjestämisestä
- Yhtiön hallituksen on *säännöllisesti arvioitava* hallintojärjestelmää, kirjallisia toimintaperiaatteita ja jatkuvuussuunnitelmaa

Yleiset hallintovaatimukset (TVYL 12 b §)

Vastuu hallintojärjestelmästä on aina hallituksella

- Hallintojärjestelmän on oltava toimiva yhtiön toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden
 - Laatua ja laajuutta arvioitaessa korostuvat toiminnan riskien luonne ja suuruus sekä vakavaraisuuteen liittyvät vaatimukset
- **Selkeä ja toimiva hallintojärjestelmä edellyttää:**
 - valta-, vastuu- ja raportointisuhteet on organisaatiossa määritelty, jaettu ja erotettu toisistaan
 - Tiedonkulku on varmistettu ja esteetöntä

Hyvä hallinto (MOK)

Hyvä hallinto täyttää seuraavat vaatimukset:

- Hallitus voi valvoa tehokkaasti ja riippumattomasti toimitusjohtajaa ja muuta toimivaa johtoa
- Hallitus laatii kirjallisen työjärjestyksen (keskeiset tehtävät ja toimintaperiaatteet)
- Keskeisten toimintojen osalta *kirjallisesti määritellyt periaatteet* sekä selkeät määrälliset ja laadulliset tavoitteet
- Tavoitteiden määrittelyssä *huomioon terveet ja varovaiset liikeperiaatteet*. Erityisesti huomioon vakuutettujen ja vakuutuksenottajien oikeudet ja edut
- Toimintatavat ja tavoitteet saatetaan koko *henkilöstön tietoon*

Riskienhallinta (TVYL 12 c §)

- Työeläkevakuutusyhtiöllä oltava **yhtiön toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä riskienhallintajärjestelmä**, joka kattaa yhtiöön kohdistuvien riskien ja riskien yhteisvaikutusten jatkuvan tunnistamisen, mittaamisen, seurannan, valvonnan ja raportoinnin
- Riskienhallinnan on katettava ainakin seuraavat osa-alueet:
 - 1) varojen ja vastuiden hallinta
 - 2) sijoitukset
 - 3) maksuvalmius
 - 4) keskittymäriskin hallinta ja
 - 5) operatiivisten riskien hallinta

Riskienhallinta 1/2 (MOK)

- Riskienhallinta tarkoittaa
 - Strategioita
 - Prosesseja
 - Raportointimenettelyjä
 - Ehkäiseviä toimenpiteitä
- Joilla tunnistetaan, valvotaan, mitataan, seurataan ja hallitaan yhtiöön kohdistuvia riskejä
- **Hallitus vastaa riittävästä riskienhallinnasta**, hyväksyy kaikki merkittävät riskienhallintaa koskevat periaatteet
- Riskienhallintatoiminto sisällytettävä toimivaksi ja tiiviiksi osaksi organisaatorakennetta ja päätöksentekoprosesseja
 - Oltava toiminnallisesti riippumaton riskiä ottavista toiminnoista

Riskienhallinta 2/2 (MOK)

- Hallituksen vuosittain hyväksyttävä yhtiön koko toiminnan kattavat **kirjalliset toimintaperiaatteet** riskienhallintajärjestelmästä
- Riskienhallinnan toimintaperiaatteet
 - Määriteltävä yhtiön merkittävimmät riskit, mittarit, riskinoton rajat, riskienhallinnan tavoitteet, riskinhallintatoimenpiteet, vastuut ja valvontaperiaatteet
 - Määritettävä riskinoton rajat, kuka vastaa riskinotosta, miten riskiä mitataan ja seurataan
 - Miten riskeistä raportoidaan

Tunnistaminen - valvominen - mittaaminen - seuranta - raportointi - hallinta

- Riskienhallinnan kokonaistilanteesta tulee raportoida vähintään vuosittain yhtiön hallitukselle

Sisäinen valvonta (TVYL 12 d §)

- Työeläkevakuutusyhtiöllä on oltava toimiva ja tehokas sisäinen valvonta, joka kattaa yhtiön kirjanpidon, hallinnon, sijoitustoiminnan ja muut keskeiset toiminnot
- Keskeisiä toimintoja esim. eläkeasioiden käsittely, sisäinen raportointi tai esimiesvalvonta
- Hallituksen jäsen, joka on esteellinen päättämään toimesta, ei saa ottaa osaa tällaisen toimen sisäiseen valvontaan (lisätty 6/2019)

Sisäinen valvonta (MOK)

- Hallitus vastaa järjestämisestä ja organisoinnista ja vahvistaa kirjalliset toimintaperiaatteet
- Kaikissa toiminnoissa oltava toimiva ja tehokas sisäinen valvonta
 - Oltava oikeassa suhteessa kunkin toiminnon riskeihin
- Toimivuuden vuoksi vahvistettava organisaatio, jossa tehtävät, päätösvalta ja vastuut jaettu
 - Vastuun määritykset dokumentoitava kirjallisesti
- Sisäiseen valvontaan kuuluu **asianmukaisen raportoinnin** varmistaminen yhtiön kaikilla organisaatiotasolla
 - Järjestettävä siten, että hallintoelimet saavat tietoa
 - Raporttien oltava osa jatkuvaa toimintakulttuuria
 - Kiinnitettävä erityistä huomiota tieto- ja muuta turvallisuutta koskeviin riittäviin valvontatoimiin

Compliance 1/2 (MOK)

- Sisäiseen valvontaan kuuluu **säännösten noudattamista valvova toiminto (compliance)**
- Compliance-toiminnon tulee olla järjestetty suhteessa yhtiön toiminnan laatuun ja laajuuteen
 - Compliance tulee järjestää siten, että sen avulla voidaan varmistaa, että työeläkevakuutusyhtiön henkilöstö noudattaa virallista normistoa sekä työeläkevakuutusyhtiön ohjeita ja sääntöjä

Toiminnolla tarkoitetaan toiminnan lainmukaisuuden ja toimintaan liittyvien ulkoisten ja sisäisten sääntöjen noudattamisen riippumatonta valvontaa

- Sopii erittäin hyvin lakisääteiseen vakuutukseen
 - Korostunut lainsäädännön noudattaminen ja julkinen hallintotehtävä

Compliance 2/2 (MOK)

- Toiminnan tarkoituksena **ennaltaehkäistä** riskien ja ei-toivottujen liiketoimintamallien toteutumista
- **Tukee hallitusta** luotettavan hallinnon järjestämisessä (rooli varmistava)
- Toimii tiiviissä yhteistyössä hallintoelinten, johdon, lakiasioiden, muun raportoinnin, liiketoiminnan sekä sisäisen ja ulkoisen tarkastuksen kanssa
- **Toimii hallituksen tietokanavana** yhtiön menettelytavoista
- Toimii kilpailutekijänä
- Tunnistaa ja arvioi ennakkoon säännösten noudattamattomuuteen liittyviä hallinnollisia seuraamuksia
- Kouluttaa ja neuvoo, laatii ohjeistusta/suosituksia
 - Code of Conduct-ohjeistus, eturistiriitatilanteita koskevat toimintaperiaatteet ja lahjonnan vastaiset toimenpiteet
- Seuraa, tiedottaa ja ohjeistaa lainsäädännön muuttumisesta aiheutuvia toiminnan muutostarpeita

Sisäinen tarkastus (TVYL 12 e § ja MOK)

- Työeläkevakuutusyhtiöllä on oltava sisäinen tarkastus, joka arvioi yhtiön sisäisen valvonnan ja muun hallinnon riittävyttä ja tehokkuutta
- Hallitus vastaa järjestämisestä
- Sisäisen tarkastuksen tuloksista ja toimenpidesuosituksista on vähintään kerran vuodessa raportoitava hallitukselle ja toimitusjohtajalle
 - Ryhdyttävä toimiin epäkohtien poistamiseksi
- Sisäisen tarkastuksen tulee olla osa yhtiön organisaatiota, johdon ja valvonnan oltava aina organisaation oma osa

Finanssivalvonta valvoo

- TVYL:n mukaan Fivan tehtävänä on valvoa erityisesti:
 - Työeläkeyhtiön vakavaraisuus ja siihen vaikuttavat seikat on järjestetty vakuutetut edut turvaavalla tavalla
 - Yhtiön **hallinnointi- ja ohjausjärjestelmät ovat riittävät ja luotettavat**
- Valvonnan merkitystä korostavat:
 - Yhtiöiden toiminnan sosiaaliturvaluonne ja lakisääteisyys
 - Yhtiöiden suuri sijoitusvarallisuus ja vakuutettujen määrä
 - Yhtiöiden konkurssiyhteisvastuu
- Fivalla menossa teematarkastus compliance-toimintaan

Miten Fiva seuraa hallinnon toimivuutta?

- Voi selvittää toimivan johdon päätösehdotusten valmistelua
 - Lakiasioiden, compliancen, riskienhallinnan ja vastuullisen vakuutusmatemaatikon näkemysten esiin tuominen ja huomioon ottaminen
 - Toimivaltuuksien selkeys
 - Tiedonkulku
 - Dokumentaation selkeys
 - Prosessien yleinen sujuvuus
- Toiminnan oltava säännöksiin nähden asianmukaista ja riittävän huolellista
- Toimitusjohtaja ja hallitus voivat tehdä korjaavia toimenpiteitä!

7. Ajankohtaisia säännöshankkeita

10.5.2021

Valmistelussa olevia asioita

- Julkisuuslain soveltamisalan laajentaminen
- Ulkoistamiskysymykset
- Automaattisen päätöksenteon salliminen

8. Yhteenveto

Tehtävänä harjoittaa
sosiaaliturvaan
kuuluvaa lakisääteistä
eläkevakuutusliikettä

Esteellisyys ja
sidonnaisuudet

Eri hallinnon
toimielinten
tehtävät ja vastuut

Ei liitännäistoiminta-
oikeutta

Tunnettava
keskeiset
säännökset ja
osattava soveltaa
niitä toiminnassa

KIITOS!

Outi Aalto
outi.aalto@tela.fi